

ליל ב' דסוכות אושפיזין דיצחק אבינו ה'תש"ן

בליל ב' דסוכות, אושפיזין דיצחק אבינו דיכר מוהרא"ש נ"י דיכורים נוראים ונפלאים מאד מענינא דיומא לכבוד אושפיזא דיצחק.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, הנה כתיב אצל אושפיזא דיצחק, ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים, ויש לומר במקרא קודש זה על פי דברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י"א) דע כשאדם מתפלל בשדה אזי כל העשבים כולם באים בתוך התפילה ומסייעין לו ונותנים לו כח בתפילתו, וזה בחינת שנקראת התפילה שיחה, בחינת (בראשית ב') שיח השדה שכל שיח השדה נותנים כח וסיוע לתפילתו, וזה בחינת (בראשית כ"ד) ויצא יצחק לשוח בשדה, שתפילתו עושים סיוע לכח השדה שכל עשבי השדה נתנו כח וסיוע לתפילתו כנ"ל, שבשביל זה נקראת התפילה שיחה כנ"ל, ועל כן בקללה נאמר (דברים י"א) והאדמה לא תתן את יכולה, כי כל יכול הארץ צריכים ליתן כח וסיוע לתוך התפילה, וכשיש פגם ועיכוב על זה אזי נאמר והאדמה לא תתן את יכולה, כי אפילו כשאינו מתפלל בשדה נותנים גם כן יכול הארץ סיוע בתפילתו, דהיינו כל מה שסמוך אל האדם כגון אכילתו ושתיתו וכיוצא, רק כשהוא בשדה שאזי סמוך להם ביותר אזי כל העשבים וכל יכול האדמה נותנים כח לתפילתו כנ"ל, וזה יכול ראשי תיבות, ויצא יצחק ל'שוח ב'שדה שכל יכול השדה התפללו עמו כנ"ל עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה זה וודאי שכל ההשפעות שבאים לעולם, באים בזכות התפילה, כי כשאדם עומד ומתפלל לפניו יתברך אזי הוא ממשיך כל מיני השפעות טובות מלמעלה, וכמבואר ענין זה בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' א') שהבעל תפילה שעוסק תמיד בתפילה שירות ותשבחות אליו יתברך הוא משפיע כח לכל המלאכי מעלה והכוכבים והמזלות, והם חוזרים ומשפיעים למטה לכל עשבי השדה וכולם גדילים בכוחו וזכותו, וזהו ראשי תיבות ויצא יצחק ל'שוח ב'שדה י'ב'ו'ל', היינו שכל יכול השדה מתפלל עמו, וגם שהוא השפיע כח ושפע לכל יכול השדה, וכולם גדילים בזכותו, והנה

תוך הנחל

עיקר עבודת התפילה הוא במסירות נפש, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תענית ח.). אין תפילתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפו, כי בשעה שהולך האדם בטוב, ויש לו בהירות והזדככות המוחין, אזי אין זה חידוש כל כך שהוא עוסק בתפילה, אבל בשעה שנחשך מוח האדם, והוא שורה בקטנות המוחין, ואף על פי כן מתגבר בכל כוחותיו במסירות נפש ממש להתפלל לפניו יתברך, אזי הוא פועל בתפילתו דברים גבוהים בכל העולמות העליונים, כי תפילה שהיא עם מסירות נפש זה חשוב ויקר מאד לפניו יתברך, וזהו בחינת תפילתו של יצחק אבינו, שמדתו היתה מדת הגבורה והיראה, והוא פשט את צוארו על המזבח ורצה להשחט על קדושת שמו יתברך, ולכן הוא תיקן תפילת המנחה, שאז הוא הזמן שהדינים מתגברים בעולם, כמבואר בזוהר הקדוש, וכן רואים בחוש שלעת מנחת ערב, מוח האדם מבולבל מאד, כי על פי רוב הוא עומד אז באמצע עסקיו, מסובב עם טרדות רבות, ואז הזמן להתגבר מאד לעסוק בתפילה, כי התפילה שהיא במסירות נפש עריבה ומתוקה לפניו יתברך, וזהו ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב דייקא, היינו בשעת שהדינים מתגברים בעולם, והוא עת שקיעת החמה שמתחיל החושך להשרות בעולם, ואז הזמן מסוגל ביותר להתגבר בתפילה ושיחה לפניו יתברך, ועל ידי זה ממתיק כל הדינים לגמרי ומשפיע כח לכל יבול השדה שזהו בחינת ויצא יצחק לשוח בשדה ראשי תיבת יבול כנ"ל.

והנה מצינו שדייקא בזכות יצחק אבינו נמתקים כל הדינים מעל כלל ישראל, כי תמיד מזכירים את זכותו של עקידת יצחק, ובפרט בימי ראש השנה הקדושים, וכן מצינו בגמרא (שבת פ"ט:) שדייקא יצחק אבינו מוסר נפשו להמתיק הדינים מעל כלל ישראל, כי בשעה שיאמר השם יתברך לאברהם אבינו בניך חטאו, אזי יאמר אברהם ימחו על קדושת שמך, וכן יאמר יעקב אבינו, אבל יצחק אבינו יאמר, וכי בני הם ולא בניך, ועוד כמה חטאו, הרי ימי שנות האדם הם שבעים שנה, וחצי הולך בשינה וחצי האחר יש הרבה שאדם עוסק בצרכיו הגשמיים וכו', ולא נשאר רק כ"ה שנה, ואם כן פלגא עלי ופלגא עלך עיין שם, הרי שיצחק אבינו מקבל על עצמו לכפר עון בניו, נמצא שדייקא על ידו בא ההמתקה, כי הוא מסר נפשו להתפלל אליו יתברך תמיד אפילו בשעת החושך והתגברות הדינים, והוא מלמד לכל אחד ואחד שלא יתייאש עצמו כלל, רק ימשיך להתפלל אליו יתברך גם בתוך תוקף ירידתו, ועל ידי זה

בוודאי יזכה להמתיק מעל עצמו כל הדינים, ולהפוך הכל לרחמים ולחסדים גמורים.

וזהו המשך סיום הכתוב, וישא עיניו וירא והנה גמלים באים, גמל מרמוז על מדת החסד, וכמו שכתוב (משלי י"א) גומל נפשו איש חסד, וכן גמ"ל בגימטריא חס"ד עם הכולל, וזהו ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב היינו כשיצחק אבינו הולך לשוח בשדה ולהתפלל לפניו יתברך אפילו לפנות ערב, כשמתגברים הדינים והחושך בעולם, אזי אחר כך וישא עיניו וירא שהנה גמלים באים, שבאים הרחמים והחסדים וזוכים להמתיק הדינים לגמרי.

והנה כשאדם זוכה להמשיך כל השפעותיו על ידי כח התפילה, אזי אין קץ וגבורה לגודל השפע שלו, כי בכל דבר שהוא נוגע זה מתברך בתוך ידו, וזוכה לשפע כפולה תמיד, מה שאין כן מי שרחוק מעבודת התפילה, ונכנס בו תמיד כל מיני מחשבות של ישות וגיאות, כאילו מגיע לו הכל, ואינו חש לעסוק בתפילה כראוי, אזי מתמעט פרנסתו, ואפילו אם יהיה לו הון רב של כסף, תמיד יחסר לו הרבה מאד, בבחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (קהלת רבה פרשה א' סי' ל"ד) מי שיש לו מנה רוצה מאתים, וזהו מה שאמרו חכמינו הקדושים (מובא בפירש"י בראשית כ"ו פסוק י"ג) לגבי יצחק אבינו, שהיו בני אדם אומרים, שזבל פרידותיו של יצחק שוה יותר מכל כספו וזהבו של אבימלך, כי אבימלך הוא בחינת הבעל גאווה, כמובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י') שרוצה למלוך ולהשתרר על הזולת, ונדמה לו שהוא כבר בקי בסדר התפילה, ולכן כל כספו וזהבו אינו שוה כלל אפילו לזבל פרידותיו של יצחק אבינו, כי אצל יצחק אבינו אפילו הפסולת שהיה אצלו היה מתברך לשפע כפולה ומכופלת מרוב מסירות נפשו בעבודת התפילה, ולכן אשרי מי שזוכה תמיד לעסוק בתפילה והתבודדות לפניו יתברך, אפילו בשעה שנחשך לו האור לגמרי, ומשים נפשו בכפו להתפלל במסירות נפש לפניו יתברך, כי אזי יזכה תמיד לשפע רב ועצום מאד ואף פעם לא יחסר לו שום דבר כלל, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את כל הענין הנ"ל לענינא דיומא ענינא דחג הסוכות, כי באמת גם כל הענין של מצות סוכה הוא השגה הנ"ל, שאדם הולך גם בתוך

תוקף הדינים והחושך, במקומן של החיצונים שהם בחוץ ברשות הרבים, ושם הוא בונה סוכה לכבודו יתברך, להמשיך שם צילא דמהימנותא צל האמונה הקדושה, ואף על פי שהקליפות מתגברות עליו מאד מבחוץ ומכשילים אותו בכל מיני פגמים ועוונות, אבל מרוב מסירות נפשו להתקרב אליו יתברך אינו מסתכל על כל זה כלל, רק נכנס בתוך הסוכה ויושב תחת צל האמונה הקדושה, שזוהו בחינת מה שעושים את הסכך מפסולת גורן ויקב, היינו מכל הפסולת של החטאים והעוונות, כי עכשיו על ידי תשובה ואהבה נתהפך הכל לזכויות ונתהפכים כל הדינים והגברות לגמרי, וזהו בחינת מה שאנחנו מקדימים את הימים הנוראים של ראש השנה ויום הכיפורים לפני חג הסוכות, כי ראש השנה ויום כיפור אנחנו עוסקים בתפילה במסירות נפש בתוך תוקף הדינים, שהוא בחינת ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ואז דייקא מזכירים הזכות של יצחק אבינו בשעה שיושבים כסאות למשפט, ודנים את כל ברואי עולם, ועל ידי שאין אנחנו מאבדים עצמינו כלל רק יושבים כל היום ועוסקים בתפילה אליו יתברך, על ידי זה אנחנו ממתיקים את הדינים לגמרי, וזוכים אחר כך לחג הסוכות שהוא בחינת והנה גמלים באים, שבאים הרחמים והחסדים ונשפעים כל מיני השפעות טובות על עם ישראל, וכן מבואר בכתבי האריז"ל שראש השנה ויום כיפור הוא בחינת שמאלו תחת לראשי, כי הוא בחינת שמאל ומדת הדין והגבורה, ואחר כך בימי סוכות נעשה בחינת וימינו תחבקני, שנעשה החיבוק והדביקות על ידי מדת האהבה שנתגלה בחג הסוכות, ונתהפכים כל הדינים לרחמים, וכן הדבר נוהג תמיד, שעל ידי שהאדם מקדים תמיד את מדת היראה, על ידי זה ממילא חוזר אחריו מדת אהבה, בבחינת דרכו של איש לחזור אחר אשה, כי איש מרמז על מדת אהבה, ואשה היא בחינת יראה, וכמו שכתוב (משלי ל"א) אשה יראת ה' היא תתהלל, ועל ידי שהאדם מקדים את היראה על ידי זה אחר כך נמשך האהבה וזוכה להשפע של חסדים ורחמים (עי' ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ה').

ואמר מוהרא"ש נ"י, שגם את גודל מסירות נפשם של כלליות ישראל לקיים מצות סוכה בכל הדורות, אי אפשר לשער ולתאר כלל, כי בכל המקומות שנדחו ונרדפו לשם מסרו נפשם לקיים מצוות סוכה, אפילו תחת המצבים הכי קשים, וזה יהיה עיקר הבחינה והנסיון של אומות העולם לעתיד לבוא בענין מצות סוכה וכמובא בדברי חכמינו הקדושים (עי' עבודה זרה ב:) שלעתיד

לבוא יצוה השם יתברך לכולם לעשות סוכות, ויוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה ואומות העולם יניחו את סוכותם ויבעטו בה וכו' עיי"ש, כי לגוי אין שום השגה במצות סוכה, ואין לו שום מושג של מסירות נפש כדי לקיים מצוותיו יתברך, מה שאין כן עם ישראל קדושים מסרו נפשם בכל הדורות לקיים מצות סוכה, ובזכות זה זכו תמיד להמתיק הדינים מעליהם ולזכות לשפע של רחמים וחסדים.

וסיפר מוהרא"ש נ"י, שלפני מאתיים שנה בערך בעיר קיוב, היתה גזירה שלא יעשו היהודים שום סוכה בחג הסוכות, כי מסרו לשרי הממשלה שהסוכות גורמים שריפות והזיקות וכו', והיתה צער מאד לכל היהודים שלא יהיו יכולים לקיים מצות סוכה כראוי, והרב וראש הקהילה שלהם נתן להם עצה שישונו לעצמם ספינה גדולה ויקחו אותה לאמצע הנהר דניעפער (שהולך על יד עיר קיוב), ולעשות סוכה גדולה על הספינה בשביל כל אנשי העיר, ובדרך זה לא יהיה יכולים הגוים לטעום שום טענה של שריפה, כי הלא הם באמצע המים וכו', וכן עשו שביליל הראשון של סוכות קימו מצוות סוכה בשמחה וחדוה גדולה, וכשנתוודע הדבר לשר העיר נתרנו בכעס ובקפידה גדולה ששכלו לעצמם עצה להפר עצתו וגזירתו, וקרא להרב ולראש הקהילה ודיבר עמו קשות, היתכן שביטלו את גזירתו, וענה ואמר לו תדעו שעם ישראל בכל מיני גזירות שרק יגזרו עליהם הם ימסרו נפשם תמיד לקיים רצונו יתברך, ותמיד יטכסו לעצמם איזה עצה לקיים את רצון הקדוש ברוך הוא, ושום דבר שבעולם לא יהיה יכול למנוע אותם כלל, ולכן לא יועיל לכל השרים והמושלים לגזור עליהם גזירות, כי הם מוכנים להכנס באש ובמים ולקיים את ציווי בוראם, והדיבורים קדושים שיצאו מלב טהור של הרב ראש הקהל, נכנסו בלב השר הזה ועשו בו רושם עד שביטל את הגזירה לגמרי והניחו את היהודים לעשות סוכות כרצונם, הרי אנחנו רואים את גודל מסירות נפשם של כלל ישראל לקיים מצות סוכה תמיד, והשם יתברך יזכינו להמשיך על עצמינו אור הסוכה הקדוש ולישב תחת צלל דמהימנותא עדי נזכה להתקרב אליו יתברך באמת ולהכלל בו לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.